

Udvalget for Videnskab og Teknologi
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

Forskningsstyrelsen

Vedr. mulighed for indførelse af anonymitet for eksterne bedømmere

Koordinationsudvalget for forskning (KUF) havde onsdag den 1. marts 2006 foretræde for Videnskabsudvalget i anledning af, at KUF ønskede at anbefale, at der i forbindelse med revisionen af lov om forskningsrådgivning m.v. åbnes mulighed for indførelse af anonymitet for eksterne bedømmere, jf. den mulighed, der var beskrevet i udkast til forslag til ændring af lov om forskningsrådgivning, der har været sendt i høring i en bred kreds.

I forlængelse af foretrædet blev Jens Oddershede og Preben Terndrup, der repræsenterede KUF i denne sammenhæng, telefonisk kontaktet af medlem af videnskabsudvalget Torsten Schack Pedersen, der anmodede KUF om at bidrage med yderligere belysning af følgende forhold:

- Problemets omfang – herunder kan man sige noget om, hvor mange der takker nej (og med hvilken begrundelse) og gerne sat i relation til omfanget af brugen af eksterne bedømmelser
- Problemerne med kvaliteten af de bedømmelser, der modtages fra de eksterne bedømmere, fordi man ikke har anonymitet.
- Beskrivelse af en eventuel procedure – en ”sikkerhedsventil” – der muliggør, at ansøger kan anmode om, at forskningsrådene ikke benytter evt. ”fjendligtstillede” potentielle eksterne bedømmere, som ansøgeren har et anstrengt forhold til.
- Beskrivelse af hvordan partshøringsprocessen kan tænkes gennemført i forbindelse med indføring af anonymitet, herunder angivelse af hvem der kender identiteten af eksterne bedømmere, og hvem der ser udtalelser og partshørings svar.

Nedenfor er disse spørgsmål besvaret. Koordinationsudvalget står naturligvis til rådighed for eventuel yderligere uddybning, såfremt der måtte være ønske herom.

10. marts 2006

Forskningsstyrelsen

Artillerivej 88
2300 København S

Telefon 3544 6200
Telefax 3544 6201
E-post forsk@forsk.dk
Netsted www.forsk.dk
Cvr-nr. 1991 8440

Sagsnr. 810-04-0001

Ref. Vibeke Schrøder
Telefon 3544 6365
E-post vs@forsk.dk

Eksterne bedømmelse anvendes i betydeligt omfang i forskningsrådsystemet, hvor ansøgninger sendes til ekstern bedømmelse, hvis et råd eller en programkomité savner fagkundskab, ansøgningen overstiger 10 mio. kr., eller et rådsmedlem er ansøger eller medansøger på ansøgninger, der overstiger 1 mio. kr. Derudover har nogle programkomiteer og Forskeruddannelsesudvalget valgt at indhente eksterne bedømmelser på samtlige de ansøgninger, de pågældende komiteer og udvalget har modtaget.

Som hovedregel vælges de eksterne bedømmere blandt internationale, anerkendte eksperter, og der søges normalt indhentede udtalelser fra to bedømmere, når en ansøgning sendes til ekstern vurdering. På årsbasis er der tale om flere hundrede udtalelser fra eksterne bedømmere i det samlede rådssystem.

Forskningsstyrelsen

Forskningsstyrelsen, der er sekretariat for de faglige råd og programkomiteerne under henholdsvis Det Frie Forskningsråd og Det Strategiske Forskningsråd, har ikke foretaget en systematisk løbende registrering af vanskelighederne ved indhentning af tilsagn fra eksterne bedømmere. Det er imidlertid Forskningsstyrelsens vurdering, baseret på stikprøver foretaget i udmøntning af enkelte programmer eller uddelingsrunder, at cirka 60 % af de adspurgte takker nej. Det er et fåtal af disse, der skriftligt begrundet deres afslag med den manglende mulighed for at optræde anonymt, men det er rådssystemets og Forskningsstyrelsens vurdering ud fra samtaler med potentielle bedømmere, at den manglende anonymitet er af stor betydning for disses vilje til at stille sig til rådighed.

Forskningsstyrelsen

Det er ligeledes rådssystemets og Forskningsstyrelsens erfaring, at den manglende mulighed for at optræde anonymt har betydning for kvaliteten af udtalelserne fra de eksterne bedømmere. Det forekommer hyppigt, at bedømmere udtaler sig mindre kritisk, helt undlader at kritisere eller alene forholder sig til perifere dele af et foreslået projekt, således at udtalelsen fra den eksterne bedømmer frem for at føre til yderligere belysning af det foreslåede projekts kvalitet faktisk fører til det modsatte.

Det er en betydelig udfordring for rådssystemet at få tilstrækkelig mange og tilstrækkeligt gode eksterne bedømmere til at påtage sig opgaven. Det er såvel Forskningsstyrelsens som råd og programkomiteers opfattelse, at det ville være væsentligt nemmere at opnå tilsagn fra de internationale, anerkendte eksperter, såfremt man fulgte den praksis om anonymitet for eksterne bedømmere, der i øvrigt er velkendt inden for den videnskabelige verden. Det er også vurderingen, at dette vil føre til et løft i kvaliteten af udtalelserne og dermed til et forbedret beslutningsgrundlag for råd og programkomiteer.

Nedenfor er den normale procedure for behandling af ansøgninger, der sendes til ekstern bedømmelse trinvist beskrevet. Beskrivelsen svarer til, hvordan proceduren er i dag med tilføjelse af, hvordan den kunne tænkes gennemført, såfremt der indføres anonymitet for eksterne bedømmere:

1. Ansøgningen modtages i Forskningsstyrelsen, hvor den registreres og der sendes en kvittering til ansøger.

2. Ansøgningen gennemgås administrativt med henblik på at tjekke, om formkrav er opfyldt og om ansøgningen skal til ekstern bedømmelse. Derudover undersøger sekretariatet, om ansøgningen medfører, at et eller flere rådsmedlemmer vil være inhabile med manglende fagkyndighed i rådet til følge.
3. Når det er kortlagt, hvilke ansøgninger, der skal sendes til ekstern bedømmelse, orienteres de pågældende ansøgere herom. I tilfælde af, at man vælger at indføre anonymitet for eksterne bedømmere, ville dette trin kunne udvides med, at ansøger kan fremsende en begrundet anmodning om, at enkeltstående potentielle bedømmere ikke benyttes.
4. Sekretariatet kontakter herefter mulige eksterne bedømmere med henblik på at opnå deres tilsagn til at vurdere ansøgningen inden for en given tidsfrist. I dag indeholder denne henvendelse oplysning om, at bedømmeren ikke vil kunne optræde anonymt.
5. Ansøgning sendes til de eksterne bedømmere med frist for fremsendelse af bedømmelse. I den forbindelse gøres bedømmer bekendt med sin pligt til at gøre opmærksom på eventuelle inhabilitetsproblemer begrundet i uvenskab eller andet. I dag orienteres ansøger i den forbindelse om identiteten af de eksterne bedømmere. Samtidig orienteres ansøger om, at udtalelsen vil blive sendt til partshøring hos ansøger. Såfremt man vælger at indføre anonymitet, vil dette led fortsat kunne gennemføres, dog uden at ansøger gøres bekendt med bedømmerens identitet.
6. De indkomne bedømmelser sendes til partshøring hos ansøger, som så vidt muligt gives 2 uger til at fremsende partshøringssvar.
7. Ekstern bedømmelse og eventuel partshøringssvar sendes til rådet. Dette materiale indgår sammen med ansøgningen i rådets beslutningsgrundlag.
8. Rådet behandler de indkomne ansøgninger i plenum.
9. Rådets afgørelse meddeles ansøger i form af en bevilling eller et begrundet afslag.
10. Der udbetales et honorar til ekstern bedømmer.

Forskningsstyrelsen

Forskningsstyrelsen

Såfremt man vælger at indføre anonymitet vil ovenstående model medføre, at sekretariat og alle rådets medlemmer vil kende de eksterne bedømmeres identitet (sekretariat og rådsmedlemmer er omfattet af regler om tavshedspligt). Udtalelser og partshøringssvar vil blive set af både råd og ansøger, mens de eksterne bedømmere ikke ser partshøringssvar.

Afsluttende skal Koordinationsudvalget gentage, at det er udvalgets klare vurdering, at indførelse af anonymitet for eksterne bedømmere vil medføre et løft i kvaliteten af bedømmelserne, og at brug af anonyme bedømmelser er et udbredt og velkendt redskab i forskningsverdenen.

I den model, der er beskrevet ovenfor, vil identiteten af eksterne bedømmere være kendt af samtlige rådets medlemmer, og afgørelsen af de enkelte ansøgninger vil blive truffet i plenum blandt rådets habile medlemmer. Vi mener dermed, at der er tale om en solid og faglig velbegrundet proces, der foregår i en bred kreds, og at denne proces ikke bør give anledning til bekymring i forhold til ansøgers retssikkerhed, men snarere vil bidrage til at løfte kvaliteten af rådets beslutningsgrundlag.

Med venlig hilsen

Jens Oddershede
Formand for Koordinationsudvalget for forskning indtil 1. marts 2006

Forskningsstyrelsen

Forskningsstyrelsen

Kopi til Formand for Koordinationsudvalget for forskning, Ralf Hemmingsen